

for Ukrudt til Hovedformaal — er mere nødvendig paa Øernes gode lermuldede Jorder end paa Jyllands lettere, mere sandede Jorder. Af stor Interesse er det imidlertid at se, at netop i den Landsdel, hvor der i Henhold til Jordens Beskaffenhed vilde være mere Grund end i nogen anden Landsdel til Brakkens Opretholdelse nemlig i Maribo Amt, er Brakarealerne indskrænket til procentvis Halvdele af Øernes Gennemsnit og til at svare til Jyllands Gennemsnit, og det til Trods for, at Maribo Amt som bekendt er Landets stærkest hvededyrkende Amt, og at man i Almindelighed gaar ud fra, at Helbrak er mere nødvendig til Hvede end til Rug. Paa Lolland udgør Helbrakken endog kun 15 pCt. af Vintersædarealet.

Da Brakarealernes Benyttelse saaledes er i stærk fremadskridende Udvikling og maa siges at have bestaaet sin Prøve i det praktiske Liv, synes der at være al Anledning til under de nuværende Forhold og foreløbig med den forestaaende Høst for Øje at søge denne Udvikling yderligere fremskyndet. Sandsynligvis vil talrige Landmænd af egen Drift og i Erkendelse af Tidens Krav i kommende Sommer benytte Brakmarken, og yderligere kan der virkes herfor ved Landbrugsmøder, gennem Pressen og paa anden Maade. En meget væsentlig Del af Brakarealerne og i Særdeleshed af de til Helbrak bestemte Arealer hører imidlertid under de store Gaarde, og disse er som bekendt i stor Udstrækning bortforpagtede. I 1901 var ca. 21,000 Landejendomme bortforpagtede. I en Mængde Tilfælde indeholder Forpagtningskontrakterne en Bestemmelse om, at et Skifte af Gaardens Jord skal helbrakkes, og i saadanne Tilfælde staar Forpagtningskontrakten i hvert Fald som en formel Hindring for Brakmarkens Benyttelse. I en betydelig Del af disse Tilfælde kan det utvivlsomt forudsættes, at Ejeren og Forpagteren ad mindelig Vej kommer overens om saadan Benyttelse. Men det er ikke udelukket, at der vil opstaa Tilfælde, hvor Forpagteren ønsker at benytte Brakmarken, og hvor dette ogsaa maa anses for fuldt forsvarligt, men hvor Ejeren eller dennes Stedfortræder under Henvisning til Kontraktens Ordlyd modsætter sig en saadan Benyttelse. *Lovforslagets Hensigt er at fjerne denne Hindring, hvor dette skønnes forsvarligt.*

I denne Sag maa der imidlertid tages fornødent Hensyn til de paagældende Ejendommers Driftstilstand. Dette kan ikke forudsættes i alle Tilfælde at finde Sted,

hvis Forpagterne gives ubetinget Frihed paa dette Punkt. Det er derfor Lovforslagets Tanke, at ingen Forpagter imod Ejeren Villie maa afvige fra Kontraktens Bestemmelser, medmindre en sagkyndig Bedømmelse af Forholdet godtgør, at Ejendommens Jorder ikke vil lide i uforvarlig Grad ved en saadan Afvigelse. Naar en sagkyndig Bedømmelse af Forholdet har givet dette Resultat, skal Landbrugsministeren være berettiget til at give Tilladelse til den ønskede Driftsafvigelse.

Ved Forholdenes Bedømmelse skal der særlig tages Hensyn til følgende: 1) om der er planlagt saadanne Grundforbedringsarbejder saasom Dræning eller Mergling, hvis Gennemførelse vil være hindrende af Brakmarkens Benyttelse, 2) om Jorden er saa stærkt forurennet, særlig af Rodukrudt, at det maa ventes, at de følgende Aars Afgrøder vil komme til at lide betydeligt ved en Unndlase af Brakbehandlingen og 3) om der kan paavises at være saadanne Forhold til Stede i Henseende til Plantesygdommes eller Skadedyrs Optraeden, som maatte tale imod Brakmarkens Benyttelse.

Det er Lovforslagets Forudsætning, at Brakskiftet kun maa benyttes paa en saadan Maade, at Jorden efter Afgrødens Fjernelse kan gives en forsvarlig Behandling til rettidig Saaning af Vintersæden, samt at der kun maa dyrkes saadanne Afgrøder, som tilsigter en forøget Produktion af Næringsmidler for Mennesker eller Husdyr eller af andre for Samfundshusholdningen nødvendige Produkter. I Henhold hertil vil det hovedsagelig blive følgende Afgrøder, der kan komme i Betragtning: 6-rd. Byg, tidlige eller halvtidlige Kartofler, Sukkerroer, Turnips til tidligt Staldfoder, Gul Sennep, tidlig Rødkløver til Frøavl i samme Sommer, Vikkehavre o.l. til Staldfoder samt Hør.

De foranstaaende Bemærkninger tager nærmest Sigte paa Arealerne med Helbrak. Det er dog Hensigten, at der skal kunne gives Tilladelse til tilsvarende Afvigelser for Halvbrakkens Vedkommende saaledes, at hvor der i Følge Forpagtningskontrakten skal halvbrakkes til Vintersæd, skal Forpagteren kunne gives Tilladelse til at opbryde det paagældende Skifte allerede i Eftervinteren eller Foraaret og benytte det i Overensstemmelse med Benyttelsen af Helbrakarealerne.

Skal Loven kunne ventes at resultere i en nævneværdig Produktionsforøgelse, er det nødvendigt, at Forpagteren er forholdsvis stærkt økonomisk interesseret i Sagen.